

AP-121

May-2016

B.Com., Sem.-II**106 : Fundamentals of Business Economics-II**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) પ્રશ્નોના માક્સ જમણી બાજુ દર્શાવેલ છે.
(2) બહુવિકલ્પ પ્રશ્નોના આખા જવાબ લખવા.

1. (અ) રાષ્ટ્રીય આવક માપવાની કોઈપણ બે પદ્ધતિઓ સમજાવો. 6
અથવા
આકૃતિની મદદથી રાષ્ટ્રીય આવકનો ચક્રાકાર પ્રવાહ સમજાવો.
- (બ) રાષ્ટ્રીય આવકની માપણીમાં પડતી સૈદ્ધાન્તિક તેમજ વ્યવહારુ મુશ્કેલીઓ સમજાવો. 4
અથવા
વ્યક્તિગત આવક તેમજ ખર્ચવાપાત્ર આવકની વ્યાખ્યા આપો, તેમજ તેમનામાં અંતર સમજાવો.
- (ક) આઝાદી પછી ભારતની રાષ્ટ્રીય આવકનું વિભાગીય વર્ગીકરણ (Sectoral) અને તેમાં થયેલા ફેરફારો સમજાવો. 4
અથવા
વાસ્તવિક આવક અને નાણાકીય આવકની વ્યાખ્યા આપો, તેમજ તેમની વચ્ચેનો અંતર સ્પષ્ટ કરો.
2. (અ) નાણાંની વ્યાખ્યા આપો તેમજ નાણાંના પ્રારંભિક તેમજ આનુષંગિક કાર્યો વર્ણવો. 6
અથવા
ફીશરનું વિનિમય સમીકરણ તેની મર્યાદાઓ સહિત સમજાવો.
- (બ) રિઝર્વ બેંક દ્વારા પ્રસ્તુત નાણાં પુરવઠાના ચાર માપદંડ સમજાવો. 4
અથવા
નાણાં પુરવઠા અંગેની પ્રણાલિકાગત તેમજ નાણાંવાદીઓનો અભિગમ સમજાવો.
- (ક) ધિરાણની વ્યાખ્યા આપો તેમજ ધિરાણનાં વિવિધ પ્રકારો ચર્ચો. 4
અથવા
શાખ નિયંત્રણના પરિમાણાત્મક પગલા ટૂંકમાં સમજાવો.
3. (અ) 'સે' નો બજારનો નિયમ તેની મર્યાદાઓ સહિત સમજાવો. 6
અથવા
મૂડી રોકાણ ગુણક એટલે શું ? તેના બહિસ્રાવો ચર્ચો.
- (બ) સર જે.એમ. કેઈન્સ દ્વારા પ્રતિપાદિત વપરાશ અંગેનો મનોવૈજ્ઞાનિક નિયમ આકૃતિ સહિત સમજાવો. 4
અથવા
ઉદાહરણની મદદથી APC (સરેરાશ વપરાશ વૃત્તિ), MPC (સીમાંત વપરાશ વૃત્તિ), APS (સરેરાશ બચત વૃત્તિ) અને MPS (સીમાંત બચતવૃત્તિનો ખ્યાલ) સમજાવો.
- (ક) મૂડી રોકાણ વિધેય પર ટૂંકનોંધ લખો. 4
અથવા
મૂડીની સીમાંત કાર્યક્ષમતાનો ખ્યાલ સમજાવો.

(અ) માંગ આકર્ષિત અને ખર્ચ પ્રેરિત કુગાવાનો ખ્યાલ આકૃતિની મદદથી સમજાવો.

6

(બ) વ્યાપારચક્રના ચાર તબક્કા સમજાવો.

4

(ક) સમાજના જુદા-જુદા વર્ગ પર થતી કુગાવાની અસરો સમજાવો.

4

(ક) વ્યાજ દર નિર્ધારણનો ધિરાણ ભંડોળનો સિદ્ધાંત તેની મર્યાદાઓ સહિત સમજાવો.

14

“રોકડતા પિંજર”નો ખ્યાલ સમજાવો.

5. બહુવિકલ્પી પ્રશ્નો : (ગમે તે સાત)

(1) સ્થિર કિંમતે રાષ્ટ્રીય આવકને નીચેના સ્વરૂપમાં જાણવામાં આવે છે.

(a) નાણાકીય આવક

(b) વાસ્તવિક આવક

(c) કુલ આવક

(d) ચોખ્ખી આવક

(2) “નાણાંનું કાર્ય કરે તે નાણું” કયા અર્થશાસ્ત્રીએ કહ્યું ?

(a) રોબર્ટસન

(b) ઈલી

(c) કોલ

(d) વોકર

(3) નીચેનામાંથી સંકુચિત નાણું તરીકે ઓળખાય છે.

(a) M_1

(b) M_2

(c) M_3

(d) M_4

(4) મૂડી બજાર ને નિસ્ખત છે.

(a) લાંબાગાળાની જામીનગીરીઓ

(b) ટૂંકાગાળાની જામીનગીરીઓ

(c) નાણું

(d) વિદેશી ચલણ

(5) RBIની કુલ બચતોનો જે ભાગ રોકડ સ્વરૂપમાં જમા કરાવવામાં આવે છે તે ભાગ નીચેના તરીકે ઓળખાય છે.

(a) બેંક દર

(b) રેપોરેટ

(c) CRR

(d) SLR

(6) મૂડીવાદી મુક્ત અર્થતંત્રમાં, પીગુના મતે શાનાથી બેરોજગારી સર્જાય છે ?

(a) વેતન યુસ્તતા

(b) વેતન ફેરફાર ક્ષમતા

(c) માંગની ઉણપ

(d) વધારે પડતી માંગ

(7) મૂડી રોકાણ ગુણકનું સૂત્ર નીચે મુજબનું છે.

(a) $\frac{1}{1 - \text{સીમાંત બચત વૃત્તિ}}$

(b) $\frac{1}{1 - \text{સીમાંત વપરાશ વૃત્તિ}}$

(c) $\frac{1}{1 + \text{સીમાંત વપરાશ વૃત્તિ}}$

(d) $\frac{1}{1 + \text{સીમાંત બચત વૃત્તિ}}$

(8) ધિરાણ ભંડોળની માંગ અને વ્યાજના દર વચ્ચે કેવો સંબંધ છે ?

(a) સીધો

(b) ઋણાત્મક

(c) અચોક્કસ

(d) સીધો અને સપ્રમાણ

(9) કુગાવા દરમ્યાન નિકાસોમાં કેવા ફેરફારો થશે ?

(a) વધશે

(b) ઘટશે

(c) સ્થિર રહેશે

(d) અચોક્કસ

(10) સમાજના કયા વર્ગને કુગાવા દરમ્યાન ફાયદો થશે ?

(a) દેવાદારો

(b) લેણદારો

(c) સ્થિર વેતનધારકો

(d) સ્થિર પેન્શન મેળવનારા

AP-121

May-2016

B.Com., Sem.-II**106 : Fundamentals of Business Economics-II****Time : 3 Hours]****[Max. Marks : 70**

- Instructions :** (1) Marks depicted on the right side of the question paper.
 (2) In multiple choice questions write the complete answers.

1. (a) Explain any **two** methods of measuring National Income. 6
OR
 Explain with the help of a diagram the circular flow of National Income.
 (b) Discuss the conceptual and practical difficulties while measuring National Income. 4
OR
 Define and distinguish between Personal Income and Disposable Income.
 (c) Explain the sectoral composition of India's national income and changes therein since independence. 4
OR
 Define and distinguish between real income and money income.
2. (a) Define money and discuss the primary and secondary functions of money. 6
OR
 Critically discuss Fisher's equation of exchange with its limitations.
 (b) Explain the four concepts (measures) of money supply given by RBI. 4
OR
 Explain the traditional and monetarist view regarding money supply.
 (c) Define credit and discuss the various types of credit. 4
OR
 Explain the quantitative methods of credit control in brief.
3. (a) Explain the Say's law of markets with its limitations. 6
OR
 What is investment multiplier? Discuss its leakages.
 (b) Explain with diagram the Psychological Law of consumption propounded by Sir J.M. Keynes. 4
OR
 Explain with illustration the concepts of APC, MPC, APS and MPS.
 (c) Write a short note on capital investment function. 4
OR
 Explain the concept of marginal efficiency of capital.

4. (a) Explain the “demand pull” and “cost push”, theories of Inflation with the help of diagrams. 6

OR

Explain the four phases of a Business Cycle.

- (b) Discuss the various effects of inflation on the different sections of the people in the society. 4

OR

Write a note on Anti Inflationary Policy.

- (c) Discuss loanable funds theory of rate of interest with its limitations. 4

OR

Explain the concept of inflationary gap.

5. Multiple choice questions : (attempt any seven) 14

- (1) National Income at constant prices is known as
(a) Money income (b) Real income
(c) Total income (d) Net income
- (2) “Money is what money does” whose remark is this ?
(a) Robertson (b) Ely
(c) Cole (d) Walker
- (3) Narrow money refers to
(a) M_1 (b) M_2
(c) M_3 (d) M_4
- (4) Capital markets deal in
(a) Long term securities (b) Short term securities
(c) Money (d) Foreign exchange
- (5) The portion of total savings of RBI which is deposited as cash is called
(a) Bank Rate (b) Repo rate
(c) CRR (d) SLR
- (6) According to Pigou, unemployment in a free market economy is caused by
(a) Wage rigidity (b) Wage flexibility
(c) Lack of effective demand (d) Excess demand
- (7) The formula for Investment multiplier is
(a) $\frac{1}{1 - MPS}$ (b) $\frac{1}{1 - MPC}$
(c) $\frac{1}{1 + MPC}$ (d) $\frac{1}{1 + MPS}$
- (8) Relation between demand for loanable funds and rate of interest is
(a) Direct (b) Negative
(c) Uncertain (d) Direct and proportionate
- (9) What will happen to exports in times of inflation ?
(a) Increase (b) Decrease
(c) Remain constant (d) Uncertain
- (10) Which section of society gain in times of inflation ?
(a) Debtors (b) Creditors
(c) Fixed wage earners (d) Fixed pensioners